

**ИНСТИТУТ
ДРУШТВЕНИХ НАУКА**
Институт од националног значаја
за Републику Србију

ОКРУГЛИ СТО

АКТУЕЛНОСТИ МЕДИЦИНСКОГ ПРАВА

теорија, пракса и законодавство

4

Институт друштвених наука
Центар за правна истраживања

Адвокатска комора Војводине

21. април 2023. године

10–17 сати

Институт друштвених наука
Краљице Наталије 45, Београд
Велика сала на првом спрату

Едиција
КЊИГЕ САЖЕТАКА

Уредник

Др Хајрија Мујовић

Програмски одбор

Др Хајрија Мујовић

Др Марко Миленковић

Др Ранко Совиљ

Организациони одбор

Др Марија Сјеничић

Др Сања Сиџковић Злајановић

Др Софија Николић Попадић

Нађаша Јевџић

АКТУЕЛНОСТИ
МЕДИЦИНСКОГ ПРАВА
Теорија, пракса и законодавство
4

ОКРУГЛИ СТО
21. април 2023, Београд

КЊИГА САЖЕТАКА

Адвокатска комора Војводине
Гласник АКВ
Нови Сад

Институт друштвених наука
Центар за правна истраживања
Београд

*Ранко Совиљ**

**ПРИМЕНА ВЕШТАЧКЕ ИНТЕЛИГЕНЦИЈЕ
У ЗДРАВСТВЕНОЈ ЗАШТИТИ
– Нека правна питања –**

Човечанство је на путу ка једном потпуно технологизованом, подацима покретаном, дигиталном свету здравства, с новим могућностима дијагностиковања и лечења болести, као и лековима који треба да допринесу дужем и здравијем животу. Клиничари, генетичари, технобиолози сагласни су да пут ка здравијем и дужем животу води преко персонализоване дигиталне медицине, с терапијама прилагођеним по мери појединца, а утемељеним на анализи његовог наследног материјала и других индивидуалних података. Управо медицински, дигитални и технички напредак човечанства додатно ће поспешити све распрострањенија употреба технологије вештачке интелигенције.

Као и у другим областима, и здравство бележи убрзани пораст података и софистицираних техника машинског учења / вештачке интелигенције, који се могу употребити за проналажење сложених

* Доктор правних наука, научни сарадник Института друштвених наука у Београду, Центар за правна истраживања, soviljpesa@gmail.com

образаца у тим подацима. У здравству подаци потичу из бројних извора: електронски здравствени картони, медицинска литература, клиничка испитивања, подаци о потраживањима из здравственог осигурања, апотекарски картони, чак и информације које пацијенти уносе у поједине апликације својих паметних телефона. Вођени прикупљањем многобројних података и моћних техника машинског учења, научници су развили алате за побољшање ефикасности и квалитета неге пацијената, као и за унапређење медицинских истраживања. Поменути алати се ослањају на алгоритме, програме креиране на основу здравствених података, који могу дати предвиђања или препоруке. Данас приближно 86 % пружалаца здравствених услуга користи бар један облик вештачке интелигенције у клиничким студијама и праксама. Поред техника машинског учења, тренутно се вештачка интелигенција примењује у медицини у другим облицима, као што су роботски системи. Један од чешћих роботских система који се већ сада употребљава у медицини јесте Да Винчијев роботски хируршки систем. Међутим, вештачка интелигенција која се данас користи у медицини није у потпуности аутономна као технологија вештачке интелигенције која се користи код аутономних возила или ненадзираних беспилотних летелица. Наиме, досадашња примена вештачке интелигенције у медицини окарактерисана је као технологија која помаже здравственим радницима да доносе одлуке на основу претходно пружених информација или анализа, при чему је коначна одлука увек у рукама пружаоца услуга. С тим у вези поставља се питање да ли треба здравствени радници да буду у потпуности одговорни за одлуке

које предлажу или доносе алгоритми вештачке интелигенције, имајући у виду да употреба вештачке интелигенције неизбежно може створити ризике, будући да није могуће предвидети све последице нове технологије. У том случају, спорно и правно је неизвесно да ли се постојећи, традиционални институти правне одговорности могу применити на лекарске грешке настале на основу одлуке вештачке интелигенције.

Циљ предметног истраживања је да укаже на одређена спорна питања и правне проблеме с којима ће се суочити човечанство у догледно време, са све већом распрострањеношћу вештачке интелигенције у здравству. Наиме, правна питања са којима се друштво већ сада суочава због употребе вештачке интелигенције у медицини односе се првенствено на право на приватност и надзор, пристрасност и дискриминацију. Технологија вештачке интелигенције представља опасан инструмент злоупотребе. Наиме, употреба ове технологије изазива забринутост услед могућности да ће постати нови извор нетачности и повреде права пацијената. У високоризичној делатности каква је здравствена заштита, грешке настале употребом вештачке интелигенције могу имати озбиљне последице по пацијенте. Тренутно не постоје дефинисани прописи и правни стандарди којима ће се регулисати употреба вештачке интелигенције у здравственој заштити. У научној и стручној јавности непрекидно се воде дебате о правној природи вештачке интелигенције. Да ли се вештачка интелигенција може подвести под постојеће правне категорије, или представља *sui generis* категорију, коју је неопходно развијати и правно уобличити? Уколико се осврнемо само на употребу

вештачке интелигенције у здравству, неопходно је дефинисати основне правне изазове у примени вештачке интелигенције попут: 1) заштите података и права на приватност, 2) одговорности, 3) заштите интелектуалне својине, 4) безбедности, ефикасности и транспарентности и 5) сајбер безбедности.

Као што илуструју конкретни примери, вештачка интелигенција већ помаже побољшању квалитета и приступа здравственој заштити, и има потенцијал да допринесе значајнијем напретку у здравственој заштити. Међутим, примена вештачке интелигенције у медицини представља правни, етички и политички изазов са којим се данас суочава друштво. Неспорно је да вештачка интелигенција у медицини мора бити безбедна и делотворна, међутим, поставља се питање како омогућити правну заштиту пацијентима уз истовремено обезбеђивање неспутаног и ефикасног развоја и континуиране употребе технологије вештачке интелигенције у медицини. Да би се схватио огроман потенцијал вештачке интелигенције у трансформацији здравствене заштите боље, неопходно је да све заинтересоване стране – од твораца и произвођача вештачке интелигенције, преко здравственог особља и пацијената, до правника и етичара – буду укључене у јавну расправу о примени вештачке интелигенције, с циљем постизања друштвеног консензуса и постављања јасних граница и одређивања услова за њену примену.

Кључне речи: здравствена заштита, право, одговорност, вештачка интелигенција, дигитална медицина